

foto- Z. Gilarski

DE GESCHIEDENIS VAN DE HOBBYFOKKERIJ IN POLEN

Door: Zbigniew Gilarski, bestuurslid PAPPSLB (PZHGR I DI)
en PR man voor de Poolse rassen.

Eindredactie: Sytze de Bruine.

Onze gespecialiseerde literatuur over het ontstaan van de moderne pluimvee- en duivenfokkerij op Pools grondgebied is heel bescheiden, moeilijk te verkrijgen en praktisch onbekend bij de huidige fokkers. Om de ware geschiedenis van de ontwikkeling van onze fokkerijcultuur, opgeslagen als fragmenten van kennis uit een vervlogen tijdperk bij verschillende uitgeverijen, in een logisch geheel te plaatsen, en objectief de impact ervan te evalueren op de hedendaagse prestaties en de positie van onze organisatie in de Europese familie van fokkers, zal ons nog vele jaren werk kosten en een grote inzet vergen. De schaarste van uitgegeven werk in de oude Poolse taal is een gevolg van de algemene beschavingsachterstand van de meeste Poolse regio's, die 123 jaar van hun onafhankelijkheid waren beroofd. We mogen niet vergeten dat het gebied Polen tussen 1795 en 1918 drie maal geannexeerd werd: door de Pruisen, de Russen en de Oostenrijkers. De ontwikkeling van de Poolse wetenschap en cultuur werd vernietigd door repressie en pogingen tot denationalisatie en het ontnemen van de eigen identiteit van de Polen. Bovendien moeten we de grote materiële schade niet vergeten, die door Polen werd geleden tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

In de naoorlogse periode (na 1945), waren veel Poolse duivenrassen erg schaars en in de fokkerij zwaar verwaarloosd. Verschillende rassen waren onherroepelijk uitgestorven en sommige rassen waren op de grens van biologisch uitsterven. Vooral de Kortbekken (vrij moeilijk in de fokkerij) waren bedreigd. Het antwoord op deze toestand was mijn spontane landelijke actie genaamd "S.O.S - Ratujmy polskie rasy / S.O.S." (Red de Poolse rassen) in 1995. Dit jaar is de 20ste verjaardag van het begin van onze activiteiten. Door onze acties konden we de fokkers de echte bedreigingen tonen en voorstellen doen tot een gezamenlijke redding van de met uitsterven bedreigde rassen. Dankzij de inzet van de fokkers

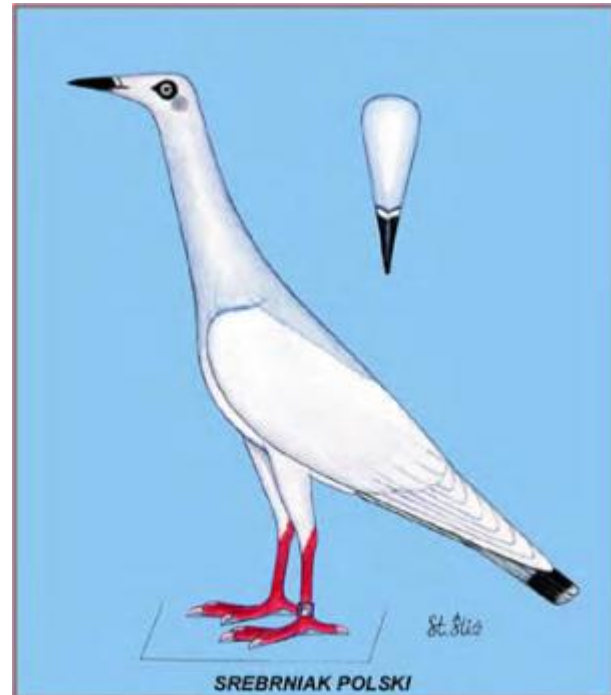

keerden vele verwaarloosde Poolse rassen terug op de tentoonstelling en zijn nog steeds de trots van onze duivenhokken. Bij deze maak ik van de gelegenheid gebruik om alle liefhebbers te bedanken, die hun tijd en materiële middelen hebben besteed om het erfgoed van onze voorouders te redden. De komende jaren blijft het noodzakelijk om voortdurend het fokprogramma van de Poolse rassen te controleren, met bijzondere aandacht voor de zeldzame rassen die met uitsterven bedreigd worden. We moeten echter beseffen dat voor het slagen van de "S.O.S." campagne deze volledig afhankelijk is van onszelf en alleen de blijvende deelname van fokkers aan dit reddingsprogramma van de Poolse rassen zal de realisatie van een volledig succes kunnen garanderen.

Ondanks de gecompliceerde geschiedenis en de zware verliezen geleden tijdens oorlog en bezetting, heeft de cultuur van de kleindierhouderij overleefd en ontwikkelt zich op dit moment zeer dynamisch.

Op dit moment zijn er meer dan 70 verenigingen (en een paar speciaalclubs), met enkele duizenden leden, die o.a. zijn aangesloten bij de Poolse Vereniging van Rasduiven- en Kleinveefokkers (afkorting: PAPPSLB).

We zijn trots op onze meer dan 60 duivenrassen en de trots van onze fokkers zijn mooie en kostbare duiven die behoren tot de groep Poolse Langvoorhoofd Tuimelaars. Deze groep omvat maar liefst 12 rassen. De ongekroonde koning van deze groep is de zeer populaire en meest gefokte Poolse Langvoorhoofd Tuimelaar (Poolse Srebrniak EE / 0802 / PL). Ik moet ook vermelden dat we na vele jaren van inspanningen, de nationale identiteit weer in ere hebben hersteld van het duivenras Poolse Lynx, die om diverse redenen in de EE geregistreerd is onder de naam "Oud-Poolse Lynx". Toch moeten we niet vergeten dat deze duif dezelfde Poolse Lynx is, die meer dan 120 jaar geleden werd gefokt door onze voorouders. Bovendien hebben we een grote groep kortsnavelige duiven: Bialostocka Krymka Tuimelaar, (EE / 0935), Mazurische Tuimelaar (Wywrotek Mazurski, EE / 0968), Poolse kortsnavelige Ekster Tuimelaar (EE / 0969), Warschau Vlinder Tuimelaar (EE / 0936), Poolse Meeuw (Mewka polska EE / 0724) en de Poolse Kortsnavel Tuimelaar in verschillende kleurvariëteiten (Polski Szek EE / 0948). Wij zijn ook trots op de Poolse Masciuch Tuimelaar (Maściuch polski EE / 0960). Dit zeldzame ras is van uitsterven gered dankzij de acties van "S.O.S.- Red de Poolse duiven". We hebben ook een aantal mooie rassen die behoren tot de groep van Brodawczak duiven. Deze rassen zijn: Poolse Acacia, Ostrowiec Wattle, Podkarpacki Wattle, Turczyn Bialobrwisty en Poolse Bagadet (Listonosz polski, EE / 0114). Ik moet ook de grote groep Hoogvlieger rassen noemen, die bestaat uit: Polish Eagle, Polish Wilna Eagle, Bialostocki Eagle, Bialostocki Shield Highflyer, Polish Griwuni Tumbler, Polish Shield Highflyer, Danzig Highflyer and Zamojski Highflyer. Een andere gered van de ondergang is de Poolse Kropper en zijn bonte variëteit de Malopolski Kropper.

Bovendien hebben we een grote groep kortsnavelige duiven: Bialostocka Krymka Tuimelaar, (EE / 0935), Mazurische Tuimelaar (Wywrotek Mazurski, EE / 0968), Poolse kortsnavelige Ekster Tuimelaar (EE / 0969), Warschau Vlinder Tuimelaar (EE / 0936), Poolse Meeuw (Mewka polska EE / 0724) en de Poolse Kortsnavel Tuimelaar in verschillende kleurvariëteiten (Polski Szek EE / 0948). Wij zijn ook trots op de Poolse Masciuch Tuimelaar (Maściuch polski EE / 0960). Dit zeldzame ras is van uitsterven gered dankzij de acties van "S.O.S.- Red de Poolse duiven". We hebben ook een aantal mooie rassen die behoren tot de groep van Brodawczak duiven. Deze rassen zijn: Poolse Acacia, Ostrowiec Wattle, Podkarpacki Wattle, Turczyn Bialobrwisty en Poolse Bagadet (Listonosz polski, EE / 0114). Ik moet ook de grote groep Hoogvlieger rassen noemen, die bestaat uit: Polish Eagle, Polish Wilna Eagle, Bialostocki Eagle, Bialostocki Shield Highflyer, Polish Griwuni Tumbler, Polish Shield Highflyer, Danzig Highflyer and Zamojski Highflyer. Een andere gered van de ondergang is de Poolse Kropper en zijn bonte variëteit de Malopolski Kropper.

De fokkerij van sier- en nutpluimvee is ook zeer dynamisch herboren. Het Poolse vlaggeschip, het Groenpoot Patrijs Hoen, is populair en legt meer dan 120 eieren per jaar. Dit ras met zijn groengekleurde poten wordt vanwege de goede leg van zeer smakelijk eieren, in grote aantallen gefokt in individuele bedrijven. Dit ras ondergaat een hernieuwde belangstelling en pluimveeliefhebbers hebben jarenlang gewerkt aan het fokken van nieuwe kleurslagen van deze nationale kippen.

In de afgelopen jaren hebben liefhebbers van sierkippen nieuwe inheemse pluimveerassen laten erkennen: het Manorial Kuifhoen (Czubatka Dworska), de Poolse Kriel (Karzełek Polski) en de oude Poolse eend (Kaczka Staropolska). Jonge pluimveehouders van de "Club van Karzełek Polski" onder leiding van Grzegorz Jablonski laten grote creativiteit zien. In dit schrijven kunnen we het vergeten Poolse kippenras - het autosexing ras de Polbar - niet overslaan. Dit ras werd tot voor kort alleen gehouden in gesloten fokkerij. Nu begint men langzamerhand dit interessante ras ook te fokken bij huis.

We zijn ook trots op de volgende ganzenrassen: Bilgorajska, Zatorska, Lubelska, Kielecka, Podkarpacka, Kartuska, Rypinska, Suwalska en Pomorska.

Onze konijnenfokkerij staat op een hoog niveau en onze trots is een inheems ras genaamd de Witte Popielno.

STAWAK POLSKI (schwarz)
hod. Mateusz Kiebała
wyróżniony 95 pkt.

foto- Z.Gilarski

STAWAK POLSKI (getigert)
hod. Marek Rzepka
95 pkt.

foto- Z.Gilarski- Poland

Polnischer Steigerkröpfer

Akrobatik während des Fluges

Polnischer Steigerkröpfer

Stawak polski

1

2

3

Poolse fokkers zijn heel actief in de internationale arena. Ze hebben veel contact met buitenlandse fokkers, zorgen voor nieuwe rassen en spelen steeds vaker een actieve rol in de prestigieuze tentoonstellingen in Europa.

Polish Lynx
Le Lynx de Pologne
Polnische Luchstauben
RYŚ POLSKI
Waga: 600- 700 g

grafika-Z.Gilarski

**Luchstauben /DE/
Lynx**
EE/0024/DE
Waga: 800 g +

RYŚ POLSKI
Polish Lynx

ryc.P.Adamczyk

Een stukje geschiedenis

De eerste verenigingen van fokkers van pluimvee, duiven en pelsdieren begonnen te ontstaan in Europa in de tweede helft van de 19e eeuw. Op dat moment stond het Poolse land onder buitenlands bewind: Pruisisch, Russisch en Oostenrijks. De vorming van dergelijke verenigingen werd door deze situatie ernstig belemmerd of zelfs verhinderd. Een uitzondering was het Oostenrijkse gebied, waarin de mate van de vrijheid veel groter was dan in andere gebieden. Hier werden cultuur en onderwijs ontwikkeld en de officiële taal was het Pools. Net als de Galicische Autonomie was dit slechts een uitvloeisel van een echte onafhankelijkheid, maar dankzij de gedeeltelijke autonomie konden het nationale bewustzijn, cultuur, onderwijs en politieke leven zich blijven ontwikkelen zonder grote obstakels. Dit was van groot belang voor het behoud van het nationale bewustzijn, zelfs voor de Polen in de Russische en Pruisische gebieden.

We moeten ook vermelden dat de politieke elites in die tijd vaak een goede opleiding kregen op de beste universiteiten van Europa, wat later vaak resulteerde in de ontwikkeling van veeteelt, landbouw en industriële cultuur in eigen land. Naar het voorbeeld van hoog ontwikkelde Europese landen begonnen onze fokkers industriële verenigingen op te richten op het Poolse grondgebied onder Oostenrijks bewind. Gelijksortige organisaties werden opgericht in de Pruisische en Russische gebieden.

De leden van deze eliteverenigingen waren voornamelijk eigenaren van landgoederen, ambtenaren, leraren, rijke kooplieden, enz. Voor de meeste eenvoudige boeren waren deze organisaties wegens sociale en economische redenen niet beschikbaar. Ondanks de algemene beschavingsachterstand van de hele regio was er wel sociale activiteit in het Galicië van die tijd in verband met de ontwikkeling van het onderwijs. Dat had een invloed op de ontwikkeling van de industrie, de landbouw en de veeteelt.

De eerste vereniging van Poolse kleinveefokkers was de "Ornithologische Vereniging" opgericht op 23 november 1894 onder de bescherming van prinses Maria Czartoryska. De eerste gekozen voorzitter werd Wladyslaw Bzowski, die deze eervolle functie behield tot zijn dood in 1904. Het is de moeite waard te weten dat het eerste lid van de Vereniging Earl Stefan Zamojski was, de eigenaar van Wysocko (geboren op 09/07/1837 en stierf 22/01/1899, was lid van het parlement van Galicië). In 1896 werd de naam van deze vereniging veranderd in

"De Eerste Galicische Vereniging van Pluimvee en Fokkerij". De volgende wijziging van de naam werd gemaakt op 17 april 1906: "De Eerste Galicische Vereniging van Pluimvee, Duiven en konijnen fokkers" wegens de verandering van het statuut van de Galicische vice-regent, goedgekeurd op 8 mei 1896 (L. 42.338).

Volgens betrouwbare bronnen werd de eerste tentoonstelling gehouden in 1895 in Jaroslaw, de tweede in 1897 in Przemyśl, de derde op 7-8 september 1899 in Jaroslaw en de volgende tentoonstelling vond plaats in 1900 in Lviv. Latere tentoonstellingen werden georganiseerd in 1902, 1905 en 1908 in Jaroslaw.

Deze indrukwekkende activiteit en het brede fokkerswerk van de Vereniging in Jaroslaw wekken zelfs vandaag de dag nog bewondering en afgunst. Een ongelooflijk succesvolle stap was het verlenen van toegang tot de Vereniging voor een groot aantal naburige boeren en het geven van trainingen met betrekking tot de popularisering van het fokken van pluimvee en konijnen en vervolgens ook het fokken van duiven met een focus op de Poolse Lynx. Het begrip van de intellectuele elite van die tijd voor de problemen van het Poolse platteland was een precedent en bepaalde het succes van het hele project.

Een andere briljante zet was om in de gebieden een netwerk op te zetten van landelijke fokstations die demonstraties gaven van het fokken van raskippen, -konijnen en -duiven. Dit positieve voorbeeld werkte aanstekelijk en had een invloed op de werving van nieuwe leden van de Vereniging. Elke inwoner van een dorp, zelfs de armste, kon gratis (met de rechten van de fokkers) een geselecteerde toom kippen krijgen. Hij kon er mee fokken en na het broedseizoen werd de toom teruggegeven aan de vereniging, samen met het eerder overeengekomen deel van de opbrengst. De rest van de dieren mocht worden behouden door de fokker, terwijl de Vereniging werkte op basis van "een keten van mensen van goede wil" en de foktoom doorgaf aan andere fokkers. Deze baanbrekende activiteiten hebben bijgedragen aan de verspreiding van moderne methoden van landbouw op het Poolse platteland en de aankoop van efficiëntere pluimvee-, duiven- en konijnenrassen.

Anderzijds werd er ook een vergelijkbare fokkerij-organisatie genaamd "Nationale Vereniging voor fokkers van pluimvee, duiven en konijnen" opgericht op 26 maart 1889 in Lviv (destijds de hoofdstad van Oost-Malopolska - Galicië). Het statuut van deze vereniging werd op 26 mei 1899 door de Vice-regency in Lviv goedgekeurd. Op 2 juli 1899 werd op basis van goedgekeurde statuten, de eerste Algemene Vergadering van de vereniging gehouden en de statutaire organen gekozen. De eerste voorzitter van de Vereniging was Prof. Dr. Jozef Szpilman, rector aan de Keizerlijke-Koninklijke Academie voor Diergeneeskunde in Lviv. Het statuut van de vereniging werd gepubliceerd in het Poolstalige maandblad "Hodowca Drobiu / De Pluimvee fokker", nummer 1/1900. In 1899 had de vereniging 61 leden, in 1903, 496 leden, en in 1910, 1209 leden. De vereniging in Lviv kende ook lokale afdelingen. Lokale afdelingen in Sanok en Zloczow werden opgericht in 1903, en de afdeling in Krakau werd opgericht in 1904. Volgens betrouwbare bronnen (W. Pruski) waren er 14 lokale afdelingen in 1909.

Het maandblad "De Pluimvee fokker" was het officiële persorgaan van de "Nationale Vereniging voor fokkers van pluimvee, duiven en konijnen" in Lviv. De hoofdredacteur van dit blad in de jaren 1900-1904 was Prof. Jozef Szpilman. Na zijn ontslag werd voormalig secretaris van de Vereniging, Dr. Henryk Mankowski, de leider van deze redactie. Dit maandblad verscheen regelmatig in de jaren 1900-1914 en was een onschatbare bron van fokkennis en heeft eveneens grote invloed gehad op de oprichting van de fokkerij organisaties in Malopolska.

De grote fokkerij- en culturele activiteiten in het Galicië van die tijd hielden verband met de ontwikkelingen in het onderwijs. Het werd weerspiegeld in de ontwikkeling van verschillende studies op het gebied van landbouw en veeteelt.

Een bloeiende organisatie genaamd "Galicische Boerenerf vereniging" werd al in 1829 opgericht in Lviv. In 1856 richtte deze vereniging de "Higher School of Agriculture" op in Dublany, in de buurt van Lviv, die in 1901 omgedoopt werd tot de Academie van Landbouw. Een gelijkaardige organisatie genaamd "De Agriculturele Vereniging van Krakau" werd opgericht in Krakau in 1851. Galicië was een 'broedplaats' van vele agrarische, culturele en sportverenigingen. Dit is een zeer breed onderwerp wat een afzonderlijke studie verdient.

POOLSE KRIEL

Zoals u kunt zien, heeft het fokken van duiven in Polen een lange en roemrijke traditie. We moeten ook vermelden dat er in het gebied onder Oostenrijks bewind veel andere fokverenigingen bestonden, die actief waren tot aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Na de onafhankelijkheid gingen veel van deze organisaties door met hun activiteiten.

Op hetzelfde moment werden er een hoop nieuwe fokverenigingen opgericht in het hele land. Hun activiteiten werd onderbroken door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

Na het opnieuw terugkrijgen van de onafhankelijkheid (sinds 1945), werden de Poolse fokkers ondergebracht in een gespecialiseerde groep van duivenfokkers, eerst onderdeel van de Provinciale Verenigingen van Kleindierfokkers en na de nieuwe benaming in 1975, in de Nationale Coöperatie van Kleindierfokkers, gevestigd in Warschau. Na de ontbinding van de oude vakbondstructuren 1989 begonnen de fokkers te zoeken naar een nieuwe formule. Dit resulteerde in de oprichting van een nieuwe organisatie genaamd PAPPSLB. De Poolse vereniging van Rassierduiven en Kleindierfokkers (PAPPSLB) werd opgericht in Krakau op 28 september 1991 tijdens het congres van vertegenwoordigers van verschillende lokale fokverenigingen. Het statuut werd pas geregistreerd op 5 december 1992 en dit is de officiële datum voor de aanvang van de werkzaamheden van deze organisatie. De eervolle functie van de PAPPSLB voorzitter werd achtereenvolgens uitgevoerd door: Bogumil Salicki, Zygmunt Wozniak (beiden uit Radom), Zdzislaw Gogolewski uit Poznan, en momenteel is Jan Pajka uit Tarnow voorzitter.

Bijzonder verdienstelijk bij het creëren van de nieuwe structuren waren: Bogumil Salicki, Zygmunt Wozniak en † Justyn Szweide uit Radom, † Michal Stasiak uit Lodz, Marian Pawlik van Rzeszow, Bogdan Koziarowski en Ryszard Suski uit Krakau, Zbigniew Dorynek uit Poznan, † Leon Cybulkin uit Wroclaw, Jan Pajka uit Tarnow, † Jozef Seniuk uit Olsztyn, Andrzej Targowski uit Kielce, Jozef Gref uit Suwalki, † Antoni Swiecki uit Warschau en vele andere collega's, die de Bondsstructuren actief ondersteund hebben.

Poolse Masciuch Tuimelaar

Tijdens een vergadering van de Internationale Conferentie van de Europese Vereniging van Pluimvee, duiven en konijnen fokkers gehouden op 16-19 mei 1996 is PAPPSLB voorgelegd aan de Europese federatie Entente Européenne d'Aviculture et de Cuniculture (EE) en aangenomen. De Poolse toetreding tot de EE werd aangestuurd door Prof. Zbigniew Dorynek en † Michal Stasiak.

In verband met de aanpassing van de wettelijke activiteiten vanwege de eisen van de Entente, besloot het hoofdbestuur van de PAPPSLB in de vergadering van 24 mei 2008 om de naam te veranderen in de Poolse vereniging van Sierduiven en Kleinvee houders (PAPPSLB). Wijziging van de naam werd goedgekeurd door de buitengewone Congres van Afgevaardigden, dat op 15 juni 2008 in Konstantynow Lodzki plaatsvond.

Op dit moment zijn tientallen autonome verenigingen en clubs van duiven, pluimvee, konijnen en kleinvee fokkers aangesloten bij de PAPPSLB. Het college van keurmeesters dat alle zaken regelt die verband houden met de opleiding van assistenten en keurmeesters, tentoonstellingsreglement, instructies voor de evaluatie en verdere ontwikkeling, handelt in het kader van PAPPSLB. De functie van voorzitter van dit college werd achtereenvolgens uitgevoerd door: † Eugeniusz Czepczynski uit Poznan, Zbigniew Gilarski uit Darlowo, Maciej Kolinski uit Poznan, Janusz Pajka uit Tarnow (nu Krakau), Adam Zdeb uit Rzeszow en momenteel door Edward Gersztyn uit Wroclaw.

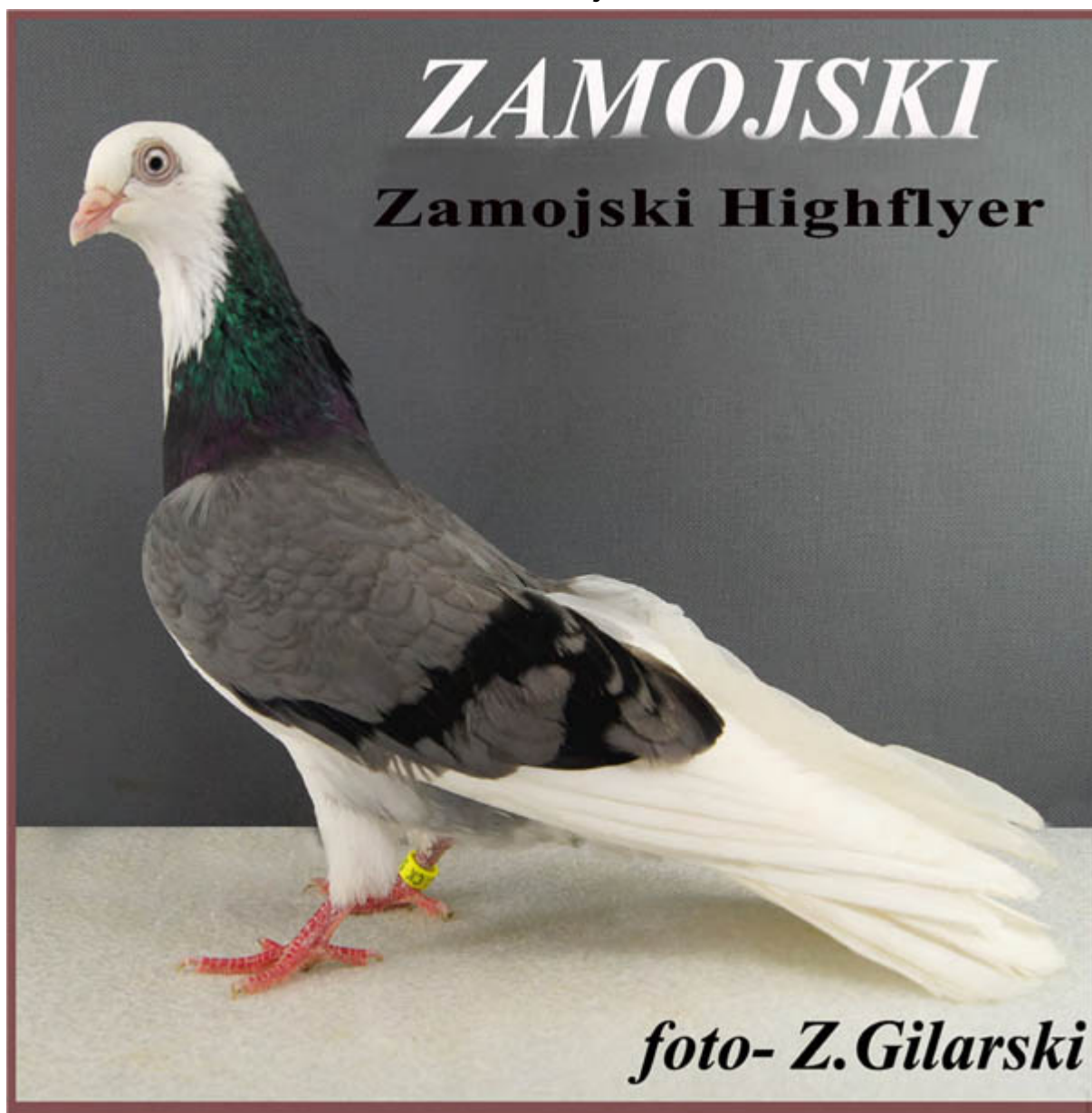
Sinds 2011 organiseert het hoofdbestuur van PAPPSLB een jaarlijkse nationale tentoonstellingen van duiven, pluimvee en konijnen. De tentoonstellingen worden gehouden in Kielce in het moderne tentoonstelling complex - Targi Kielce. De officiële organisatoren van deze tentoonstelling zijn het hoofdbestuur van de Poolse vereniging van Rassierduiven en Kleindierfokkers en de Raad van Targi Kielce SA. Dankzij de medewerking van fokkers en tentoonstellingen en beurzen werd het mogelijk om dit grootste evenement te organiseren in Polen. Zoals u kunt zien geeft de combinatie van onze hobby met het bedrijfsleven verrassend goede resultaten.

We denken dat binnen een paar jaar Kielce een mekka van de Poolse duivenfokkerij kan worden en dat heel Europa naar deze plek zal komen. Het belang van dit evenement is enorm, niet alleen voor de nationale fokkers. De tentoonstelling wordt bezocht door fokkers uit de Tsjechische Republiek, Slowakije, Hongarije, Litouwen, Duitsland, Rusland, Oekraïne, Italië en Bulgarije. U vindt er ook liefhebbers uit Arabische landen.

De grote voordelen van Targi Kielce zijn de moderne en ruime hallen, goede toegangswegen, goed functionerende gastronomie, goede sanitaire voorzieningen, grote bewaakte parkings, evenals een grote keuze (in prijs en comfort) aan hotels en pensions gelegen in de directe omgeving van de tentoonstelling.

Wij nodigen hierbij alle liefhebbers van sierduiven en kleinvee uit om onze tentoonstelling te bezoeken en onze nationale rassen te komen bekijken.

Ik hoop dat deze beknopte geschiedenis van de ontwikkeling van de Poolse kleindierfokkerij zal helpen om onze problemen te begrijpen en zal bijdragen tot de ontwikkeling van de samenwerking tussen de fokkers in heel Europa.

Nationale Kleindiertentoonstelling – KIELCE, POLEN

Links: Warschause Vlinder Tuimelaar.

Onder: Poolse langsnavelige Tuimelaar, geëksterd.

Links: Pommerse Kropper. Artiest: Stanisław Śliż, Polen. E-mail stanizlaw-sliz@wp.pl

Copyright © 2016
 All rights reserved by the Aviculture-Europe Foundation.
 Dit is een publicatie uit het online tijdschrift www.aviculture-europe.nl
 Nederlandse uitgave ISSN: 1871-6865
 U mag deze tekst / foto's niet kopiëren, distribueren, zenden of publiceren zonder schriftelijke toestemming.

Boven: Het Poolse magazine voor duivenfokkers.